

This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution 4.0 International License (CC BY 4.0), which permits unrestricted use, distribution, and reproduction in any medium, provided the original author and source are credited and the license is stated.

Introduktion till temat Processinriktat lärande

Ingela Beck, Högskolan Kristianstad, Fakulteten för hälsovetenskap

Det är med stor glädje och stolthet jag är gästredaktör för detta nummer, som fokuserar på processinriktat lärande – ett ämne som jag finner intressant och engagerar mig i.

När väcktes detta intresse? Jag minns ett specifikt tillfälle. Jag var ny som lärare på sjuksköterskeprogrammet vid Högskolan Kristianstad och hade utsetts till kursansvarig för examenskursen. Det var i samband med förändringen i Högskoleförordningen (SFS 1993:100) år 2007, då sjuksköterskeprogrammet blev en utbildning som skulle inkludera ett examensarbete om minst 15 högskolepoäng. Från att det tidigare varit valbart för studenterna att genomföra ett självständigt examensarbete, blev det nu obligatoriskt. Från att ett tiotal studenter tidigare hade gjort ett sådant arbete, skulle nu ett åttiotal genomföra det, vilket innebar att en betydligt större andel studenter behövde en handledare och en examinerator. Detta innebar ett behov av betydligt fler handledare och examineratorer.

Handledning av examensarbeten upplevdes ofta som en utmanande och tidskrävande uppgift, med stor variation i hur handledningen genomfördes – vilket en aktuell studie visar är ett vanligt förekommande problem inom högre utbildning (Wallström & Samuelsson, 2023). Det fanns ett tydligt behov av fler lärare inom programmet som både kunde och ville handleda och examinera examensarbeten.

I samband med att jag deltog i en högskolepedagogisk kurs, *Att handleda studenter i grundutbildningen*, blev jag inspirerad till ett nytt upp-

lägg för handledning och examination av examensarbeten. Tillsammans med lyhörda, erfarna och kloka kollegor utvecklade vi en modell för handledning och examination av examensarbeten i omvårdnad, vilken fortfarande används vid högskolan. Modellen innefattar grupphandledning vid fem tillfällen samt två individuella handledningstillfällen. Den innehåller även tre seminarietillfällen – projekt-, mitt- och slutseminarium – där studenter, handledare och examinator deltar. Syftet med modellen är att sätta lärandeprocessen i fokus och samtidigt minska risken för att handledare och examinatorer gör olika bedömningar av examensarbetet.

Genom att också studenterna opponerar vid grupphandledningar och seminarier ger upplägget ökade förutsättningar för att studenterna blir aktiva även i andra students lärprocesser. Studenterna lär med och av varandra – ett tillsammans-skapande”. När studenter blir medvetna om att den tid de lägger på andras arbeten också är lärorik för dem själva, upplever de upplägget som meningsfullt. Viktigt är också att både handledare och examinator bidrar till studenternas lärandeprocess, och att lärandeprocessen blir synlig för studenterna, handledaren och examinatorn. Genom att handledare och examinator tillsammans följer arbetet vid seminarierna skapas en kontinuerlig dialog om arbetets kvalitet – något som Universitetskanslersämbetet (UKÄ) rekommenderar (Herjevik, 2020).

För att stödja handledare och examinatorer och göra arbetsuppgiften hanterbar, innefattar modellen även coachingmöten och samsynsmöten för handledare och examinatorer. Dessa möten syftar till att möjliggöra erfarenhetsutbyte och främja lärande även för handledare och examinatorer.

År 2007, när modellen infördes, kunde upplägget med ökat fokus på lärprocessen uppfattas som radikalt – och av en del till och med som olämpligt. Kritiken handlade framför allt om att examinatorn inte borde vara involverad i studenternas lärandeprocess, utan enbart delta vid bedömningen av slutprodukten. Idag hörs sällan den typen av kritik.

Det är med stort intresse jag har läst och tagit del av bidragen till detta temanummer som gett mig nya perspektiv på lärandeprocesser och vad som kan ha bidragit till mitt eget intresse och uthållighet i att utveckla

och införa modellen. Det var säkert flera än jag som kände passion och motivation i denna process och som jag minns det fick jag ett personcentrerat stöd av fina kollegor.

I detta nummer kan du läsa flera intressanta bidrag som utgår från processinriktat lärande. Ett exempel är Lisa Dessborns text där hon beskriver betydelsen av studenters förmåga att upprätthålla intresse och arbetsinsats över tid för att få framgång inom högre utbildning. Dessborn menar att lärare kan anpassa sin undervisning för att öka dessa förmågor. Christine E. Laustsen beskriver utifrån litteraturen personcentrerad handledning av doktorander och reflekterar över om det kan vara ett användbart pedagogiskt förhållningssätt. Ann-Charlotte Ingschöld och Kristina Fredriksson beskriver och diskuterar processinriktat lärande inom estetiska examinationer, och menar att examinationer som baseras på en transparent och detaljerad process kan öka studenters ansvarstagande. Joakim Johansson och Zelal Bals text beskriver utbildningspraktikers erfarenheter av att möta studenter med social ångest och lärarnas reflektioner över hur de kan förhindra att dessa studenter avbryter sina studier relaterat till oro och rädsla i undervisningssituationer. Elin Hjelm och Tammy Omfors MacInnes text är en reflektion över ett skifte, från att vara lärare i förskolan till att bli lärare på högskolan. De reflekterar bland annat om betydelsen av att finna en kollega att växa tillsammans med för att utvecklas i den nya professionen. Nellie Gertsson, Lisa Källström, Christine E. Laustsen och Adina Strunks bidrag beskriver utmaningar och möjligheter kring att samverka i examensarbeten. De menar att samverkan möjliggör ett ömsesidigt utbyte mellan högskolan och samhället och att kunskapen som skapas i examensarbeten kommer samhället till nytta. Slutligen beskriver det bidrag som jag skrivit tillsammans med Eva-Lena Einberg, Pernilla Garmy och Marie Rask ett utvecklingsprojekt med fokus på att handleda och examinera litteraturstudier på magisternivå som visar på en progression från kandidatnivå.

Förhoppningen är att bidragen väcker nya tankar, idéer och inspirerar dig i ditt arbete.

Referenser

- Herjevik, M. (2020). *Rättssäker examination* (4 uppl.).
Universitetskanslersämbetet.
<https://www.uka.se/download/18.16cf0f8c1849df46622152/1669103146069/Vagledning-2020-01-16-rattssaker-examination.pdf>
- Högskoleförordningen* (SFS 1993:100). Utbildningsdepartementet.
https://www.riksdagen.se/sv/dokument-och-lagar/dokument/svensk-forfattningssamling/hogskoleforordning-1993100_sfs-1993-100/
- Wallström, H., & Samuelsson, K. (2023). Ett motstridigt arbete –
Universitetslärare handleder studentuppsatser. *Högre utbildning*,
13(1), 72–84. <https://doi.org/10.23865/hu.v13.3972>